

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Práva opatrovateľov bývajúcich v domácnosti**(stanovisko z vlastnej iniciatívy)**

(2016/C 487/02)

Spravodajca: **Adam ROGALEWSKI**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia:	21. 1. 2016
Právny základ	článok 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	9. 9. 2016
Prijaté v pléne	21. 9. 2016
Plenárne zasadnutie č.	519
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržali sa)	168/2/6

1. Odporúčania

1.1. V Európe je potrebné začať diskusiu o zavedení spoločnej definície povolania „opatrovateľ bývajúcich v domácnosti“ (*live-in care*), uznaného ako jednu z foriem poskytovania domácej starostlivosti. Definícia práce opatrovateľa bývajúceho v domácnosti opatrovanej osoby by mala zahŕňať pracovné podmienky pracovníkov (zamestnaných alebo samostatne zárobkovo činných), ktorí bývajú v domácnosti, v ktorej vykonávajú svoju pracovnú činnosť zameranú najmä na starostlivosť o starších a postihnutých ľudí. Opatrovatelia bývajúcich v domácnosti by sa, bez ohľadu na to, či sú zamestnanci alebo samostatne zárobkovo činné osoby, mali považovať za súčasť systému poskytovania dlhodobej starostlivosti. Cieľom zavedenia spoločnej definície povolania je uznať existenciu opatrovateľov bývajúcich v domácnosti na európskom trhu práce a zlepšiť kvalitu služieb dlhodobej starostlivosti, ktoré poskytujú.

1.2. Eurostat by mal zhromažďovať príslušné údaje o opatrovateľoch bývajúcich v domácnosti, aby rozhodujúci politickí činitelia mali k dispozícii potrebné údaje.

1.3. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby zrealizovala výskum týkajúci sa situácie týchto pracovníkov, vrátane ich počtu, štátnej príslušnosti, štatútu migranta, cezhraničnej mobility, skutočného začlenenia do systému sociálnej ochrany, vrátane poistenia v nezamestnanosti, pracovných a sociálnych podmienok a kvalifikácie, ako aj ich skutočného a možného prínosu pre hospodárstva jednotlivých európskych krajín.

1.4. EHSV zdôrazňuje, že k opatrovateľom bývajúcim v domácnosti by sa malo pristupovať podobne ako k iným opatrovateľom. To znamená, že by mali mať podobnú ochranu, napríklad pokiaľ ide o rozsah pracovného času (vrátane pohotovostí) a ochranu proti fiktívnej samostatnej zárobkovej činnosti. Opatrovatelia bývajúcich v domácnosti, ktorí sú zamestnancami, nesmú byť vyňatí z príslušných európskych a vnútroštátnych právnych predpisov, okrem iného vrátane primeraného odmeňovania, ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, sociálneho zabezpečenia a práva združovania a kolektívneho vyjednávania.

1.5. Nedostatočná ponuka v oblasti dlhodobej starostlivosti v Európe by sa mala riešiť pozitívnym spôsobom, a to tým, že sa zabezpečí dôstojné finančné odmeňovanie a pracovné podmienky, bude sa riešiť otázka nedostatočných investícií, zabezpečí sa to, aby bola dodržiavaná zásada slobody pohybu, odstránia prekážky, ktoré pracovníkom bránia uplatňovať si svoje pracovné práva, a vytvoria sa možnosti pre migrantov dostať sa k legálnej práci.

1.6. EHSV vyzýva Európsku úniu, aby úzko spolupracovala s členskými štátmi s cieľom koordinovať ponuku a mobilitu pracovníkov, ktorí bývajú v domácnosti opatrovaného, ako súčasť snahy zlepšiť celkovú kapacitu v sektore poskytovania kvalitných služieb starostlivosti. Mali by sa preto prijať tieto konkrétne opatrenia:

- zlepšiť záruky obsiahnuté v smernici o sankciách voči zamestnávateľom (2009/52/ES) tak, aby chránili pracovné práva pracovníkov bez dokladov, aby sa riešil problém nelegálnej práce, Smernica o právach obetí (2012/29/EÚ) sa musí dôsledne uplatňovať, aby poskytovala účinnú podporu opatrovateľom bývajúcim v domácnosti, ktorí sú obeťami vykorisťovania, a to bez ohľadu na ich štatút migranta,
- zosúladiť všetky príslušné smernice EÚ s dohovorom Medzinárodnej organizácie práce (MOP) č. 189 o právach pracovníkov v domácnosti,
- zahrnúť práva opatrovateľov bývajúcich v domácnosti a opatrovaných osôb v budúcich revíziách alebo návrhoch legislatívy na úrovni EÚ a členských štátov,
- stanoviť reformu dohôd o domácej starostlivosti ako prioritu v rámci Európskej platformy proti nelegálnej práci, čo je iniciatíva, ktorú EHSV víta,
- dostať práva opatrovateľov do Európskeho semestra a začleniť ich do konzultácie s názvom „New start for work-life balance“,
- začať celoeurópsku osvetovú kampaň o právach opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, zameranú na príjemcov starostlivosti a jej poskytovateľov,
- podporovať a propagovať zriadenie organizácií a družstiev opatrovateľov bývajúcich v domácnosti,
- vykonávacie postupy na uznávanie, harmonizáciu a prenosnosť kvalifikácií a skúseností, ktoré opatrovatelia bývajúci v domácnosti nadobudli, a to využitím nástrojov na uznávanie kvalifikácií, vrátane tých, ktoré boli novozavedené v rámci Programu pre nové zručnosti a nové pracovné miesta ⁽¹⁾,
- presmerovať európske fondy na financovanie ďalšieho vzdelávania súčasných aj potenciálnych opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, s cieľom zlepšiť kvalitu poskytovanej starostlivosti,
- monitorovať a zlepšiť vysielanie opatrovateľov bývajúcich v domácnosti tým, že sa zavedie zásada rovnakej odmeny za rovnakú prácu.

Okrem toho treba konštatovať, že návrh Komisie o Európskom pilieri sociálnych práv nijako neodkazuje na situáciu opatrovateľov bývajúcich v domácnosti opatrovaného. V ďalšom priebehu prípravy Európskeho piliera sociálnych práv, ku ktorému EHSV práve pripravuje stanovisko, by sa teda mohlo zväziť začlenenie ich práv.

1.7. Členské štáty by mali zabezpečiť, že práva opatrovaných osôb a opatrovateľov, vrátane opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, budú chránené. Mali by sa preto prijať tieto konkrétne opatrenia:

- ratifikácia a uplatňovanie dohovoru MOP č. 189 ⁽²⁾ a regularizácia postavenia opatrovateľov bez dokladov bývajúcich v domácnosti,
- začať podporné opatrenia, vrátane fungovania ako sprostredkovateľ pre príjemcov starostlivosti pri hľadaní opatrovateľov, ktorí by bývali v domácnosti,

⁽¹⁾ COM(2010) 682 final: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0682&from=SK>

⁽²⁾ Dohovor MOP č. 189, ktorý nadobudol účinnosť 5. septembra 2013, doteraz ratifikovalo len Belgicko, Nemecko, Fínsko, Írsko, Taliansko, Portugalsko a Švajčiarsko, ako aj 14 krajín mimo Európy.

- zaviesť rozsiahly systém podpory pre príjemcov starostlivosti a ich rodiny, vrátane fiškálnych stimulov alebo finančnej podpory,
- poskytovať programy odbornej prípravy pre poskytovateľov starostlivosti, ktorí bývajú v domácnosti, ktorí by mali mať k dispozícii platené voľno na ich navštevovanie,
- propagovať slobodu združovania a kolektívneho vyjednávania v tomto sektore, a to aj tým, že sa bude podporovať právo opatrovateľov bývajúcich v domácnosti a ich zamestnávateľov byť členom združenia alebo ho založiť,
- bojovať proti sociálnemu dumpingu a vykorisťovaniu,
- proaktívne regulovať sektor dlhodobej starostlivosti, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie zákonov v oblasti pracovného práva, aby sa zabezpečila ochrana príjemcov starostlivosti i pracovníkov, ktorí bývajú v domácnosti opatrovaného. To musí inšpektorátom práce a ďalším príslušným štátnym a mimovládny organizáciám umožniť prístup na pracovisko v súkromnej domácnosti.

1.8. EHSV zdôrazňuje, že prostriedky na finančnú podporu príjemcov starostlivosti odkázaných na opatrovateľov bývajúcich v domácnosti sa musia získať prostredníctvom primeraných dlhodobých a udržateľných verejných investícií.

1.9. Odborové zväzy, združenia zamestnávateľov a organizácie občianskej spoločnosti musia byť zapojené do plánovania politiky na úrovni členských štátov aj EÚ. Mal by sa podporovať sociálny a občiansky dialóg so všetkými zainteresovanými stranami a na všetkých úrovniach.

1.10. EHSV by mal zohrávať aktívnu úlohu pri propagácii rozvoja európskych politických opatrení zameraných na podporu opatrovateľov, príjemcov starostlivosti a ich rodín, okrem iného tým, že zorganizuje konferenciu o budúcnosti práce opatrovateľa, ktorý býva v domácnosti opatrovaného, v Európe.

2. Kontext

2.1. Nedostatky na trhu práce v oblasti zdravotnej starostlivosti sú časovaná bomba. Vládne tu neustále kríza⁽³⁾ a nedostatok pracovnej sily sa bude naďalej stupňovať, ak sa nepodniknú príslušné politické kroky. Európska komisia už v roku 1994 stanovila starostlivosť za jeden zo strategických sektorov. V roku 2010 Európska komisia upozornila, že ak sa nepodniknú urýchlene potrebné kroky na vyriešenie problému chýbajúcej pracovnej sily v oblasti dlhodobej starostlivosti v rozsahu až do jedného milióna pracovníkov, do roku 2020 budú chýbať na trhu práce na strane ponuky až dva milióny pracovníkov v sektore zdravotnej starostlivosti⁽⁴⁾.

2.2. Opatrovatelia bývajúci v domácnosti predstavujú početne významnú, avšak marginalizovanú časť pracovnej sily v sektore dlhodobej starostlivosti. Sú to veľmi mobilní pracovníci, ktorí stoja na rebríčku hierarchie pracovnej sily v tomto sektore dole. Opatrovatelia bývajúci v domácnosti sú často vylúčení z úvah pri plánovaní v sektore dlhodobej starostlivosti na európskej úrovni aj na úrovni členského štátu.

2.3. Konkrétny počet opatrovateľov bývajúcich v domácnosti nie je presne známy, lebo nie sú dostupné potrebné údaje, keďže táto skupina sa často v systémoch na zber údajov prehliada. Opatrovatelia žijúci v domácnosti, ako nedostatočne uznaná a odmeňovaná pracovná sila v sektore starostlivosti, boli a sú až príliš dlho v slepom uhle tvorcov politiky.

2.4. Takíto opatrovatelia existujú vo všetkých členských štátoch. Mnohí z nich sú migranti z tretích krajín, zatiaľ čo ostatní sú európski občania pracujúci vo svojich krajinách alebo v zahraničí. Niektorí pracujú nelegálne, ako migranti bez dokladov, a niektorí sú súčasťou cirkulujúcej alebo dočasnej migrácie. Mnohí pracujú v neistých pracovných podmienkach vrátane fiktívnej samostatnej zárobkovej činnosti.

⁽³⁾ UNI Europa UNICARE (2016).

⁽⁴⁾ Európska komisia (2013).

2.5. Keďže v súčasnosti neexistuje vymedzenie povolania opatrovateľa bývajúceho v domácnosti, ich situácia sa porovnáva so situáciou pracovníkov v domácnosti⁽⁵⁾. Podľa MOP predstavuje práca v domácnosti, vrátane starostlivosti, 5 až 9 % všetkých zamestnaní v priemyselných krajinách⁽⁶⁾.

2.6. Niektoré členské štáty urobili pokrok v oblasti formalizácie a začlenenia opatrovateľov z radov migrantov bez dokladov tým, že podpísali dohovor MOP č. 189.

2.7. EHSV už prispel k tvorbe politiky v oblasti dlhodobej starostlivosti tým, že vypracoval stanoviská o pracovných právach pracovníkov domácnostiach⁽⁷⁾, o nutnosti sociálnych investícií⁽⁸⁾ a o dlhodobej sociálnej starostlivosti a deinštitucionalizácii⁽⁹⁾. Toto stanovisko nadväzuje na tieto postoje, pričom sa zameriava na špecifickú situáciu opatrovateľov bývajúcich v domácnosti.

3. Nedostatok pracovnej sily, úsporné opatrenia, migrácia a opatrovatelia bývajúci v domácnosti

3.1. Domáca starostlivosť sa rýchlo rozvíja, a to pod vplyvom čoraz väčšieho uprednostňovania poskytovania starostlivosti doma, nákladov na ústavnú starostlivosť, ktoré sú pre mnohých ľudí príliš vysoké, a nedostatku primeraných investícií do infraštruktúry v oblasti starostlivosti.

3.2. Úsporné opatrenia, ktoré väčšina členských štátov uplatňuje, znížili ponuku už aj tak obmedzenej infraštruktúry a pracovnej sily v sektore dlhodobej starostlivosti. EHSV sa domnieva, že investície do sektora dlhodobej starostlivosti sa musia vnímať pozitívne, ako hospodárska príležitosť a ako prioritná oblasť na vytváranie pracovných miest, sociálnu podporu rodín a rovnosti medzi mužmi a ženami. Investície do tohto sektora zvyšujú mieru účasti pracovnej sily a ponúkajú možné východisko z hospodárskej krízy⁽¹⁰⁾.

3.3. Nedostatok pracovnej sily v povolaniach sociálnej starostlivosti prevláda v mnohých členských krajinách. Nábor tak riadnych opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, ako aj neregulárnych pomáha odstrániť nedostatočnú ponuku v sektore dlhodobej starostlivosti. Najmä systémy starostlivosti v krajinách južnej Európy sú vo veľkej miere závislé od opatrovateľov bývajúcich v domácnosti. V Taliansku opatrovatelia bývajúci v domácnosti, ktorí sú migranti, tvoria približne tri štvrtiny pracovnej sily v sektore domácej práce⁽¹¹⁾.

3.4. Krajiny strednej a východnej Európy taktiež pociťujú nedostatok pracovnej sily v sektore sociálnej starostlivosti, ako aj zvyšujúci sa dopyt po starostlivosti v západnej Európe. Napríklad Poľsko poskytuje množstvo opatrovateľov bývajúcich v domácnosti pre iné krajiny, napriek tomu, že na jeho vlastnom trhu je nedostatok pracovných síl v oblasti sociálnej starostlivosti. Tento nedostatok sa rieši príchodom pracovníkov z Ukrajiny a iných krajín mimo EÚ do Poľska.

3.5. Aj napriek tomu, že význam sektora starostlivosti pre hospodársku prosperitu sa čoraz viac uznáva, príspevok práce opatrovateľov bývajúcich v domácnosti do európskeho hospodárstva sa nemeria a mal by sa naň zamerať celoeurópsky výskum.

3.6. Mnoho európskych žien je v situácii, keď sa od nich očakáva, že sa súčasne postarajú o svojich rodičov aj deti, a čoraz viac sa pri tom spoliehajú na platenú opatrovateľskú silu. Vo svete globalizovanej pracovnej sily v sektore starostlivosti je dôsledkom vznik globálnych reťazcov poskytovania starostlivosti⁽¹²⁾. Migranti, ktorí sa presunú z pracovných dôvodov, často potrebujú nájsť opatrovateľov pre členov vlastnej rodiny, a tí spravidla pochádzajú z iných, chudobnejších, pomerov.

⁽⁵⁾ Práca v domácnosti, ako ju definuje Eurostat, zahŕňa pracovné činnosti v domácnosti, ktorá zamestnáva pracovníkov v domácnosti ako sú pomocnice v domácnosti, kuchári, čašníci, sluhovia (komorníci), práčky, záhradníci, opatrovatelia, vychovávateľky, opatrovateľky detí, súkromní učitelia, sekretárky a pod.

⁽⁶⁾ Medzinárodná organizácia práce (2012).

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 21, 21.1.2011, s. 39, Ú. v. EÚ C 12, 15.1.2015, s. 16, Ú. v. EÚ C 242, 23.7.2015, s. 9.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 271 19.9.2013, s. 91, Ú. v. EÚ C 226 16.7.2014, s. 21.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 332, 8.10.2015, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹¹⁾ Výskumná služba Európskeho parlamentu (2016).

⁽¹²⁾ Hochschild, A. R. (2000) „Global Care Chains and Emotional Surplus Value“ in Hutton, W. and Giddens, A. (eds) On The Edge: Living with Global Capitalism, London.

4. Pracovné podmienky opatrovateľov bývajúcich v domácnosti

4.1. Nízke postavenie opatrovateľov bývajúcich v domácnosti je výsledkom rodového predsudku, že starostlivosť je „ženská práca“ s nízkou kvalifikáciou. Okrem toho ho podporuje aj štrukturálna marginalizácia migrantiek. V rôznych prieskumoch pracovnej sily sú pracovníci v domácnosti zatriedení ako nekvalifikovaní alebo s nízkou kvalifikáciou. Mnoho opatrovateľov bývajúcich v domácnostiach však má zručnosti a kvalifikácie, ktoré získali počas rokov skúseností alebo prostredníctvom uznávaného formálneho odborného vzdelávania a programov certifikácie. Títo pracovníci musia často pred tým, než sú najatí, dokázať, že majú prax v opatrovaní a príslušné kvalifikácie, avšak ich pracovné podmienky to nezohľadňujú.

4.2. Mnohí opatrovatelia bývajúci v domácnosti sú vystavení neregulovaným podmienkam zamestnávania a mnohí z nich sú zamestnaní nelegálne. Často si nemôžu uplatňovať svoje pracovné práva a sú vykorisťovaní. Podmienky môžu byť podobné novodobému otroctvu: pracovníci sú izolovaní, je na nich páchané násilie alebo môžu byť zneužívaní, nútení pracovať 24 hodín denne 7 dní v týždni a nemať k dispozícii ani základné životné podmienky, napríklad súkromný osobný priestor. Ďalší zase pracujú ako fiktívne samostatne zárobkovo činné osoby. V mnohých prípadoch nemajú inšpektoráty práce a iné štátne inšpektoráty, ako aj odborové zväzy, prístup k poskytovateľom starostlivosti na ich pracovisku (teda v súkromných obydlíach).

4.3. Opatrenia zamerané na reguláciu a legalizáciu opatrovateľov bývajúcich v domácnosti je potrebné podporovať, aby sa zabezpečili legálne možnosti vstupu do sektora starostlivosti. Takýto postup nie je neobvyklý. V Španielsku a Taliansku bolo od roku 2002 regularizované postavenie približne 500 000 pracovníkov v domácnosti bez dokladov⁽¹³⁾. Je potrebné vypracovať také opatrenia v oblasti politiky migrácie pracovnej sily, ktoré by štátnym príslušníkom tretích krajín umožnili legálne pracovať v sektore sociálnej starostlivosti, a to za rovnakých podmienok a s právom zmeniť zamestnávateľa.

4.4. Opatrovatelia bývajúci v domácnosti predstavujú jednu z najmobilnejších častí pracovnej sily v sektore dlhodobej starostlivosti. Ak opatrovatelia bývajúci v domácnosti pochádzajú z východnej a strednej Európy, zväčša sú to ženy v strednom veku, ktoré majú vlastné rodinné záväzky⁽¹⁴⁾. Opatrovatelia z krajín východnej a strednej Európy pracujú až tri mesiace nepretržite v krajinách západnej Európy a potom sa vracajú do svojej domovskej krajiny.

4.5. Migrácia kvalifikovaných opatrovateľov bývajúcich v domácnosti do hostiteľských krajín predstavuje pre krajiny pôvodu významný úbytok pracovnej sily. Ak kvalifikácie pracovníkov nie sú v hostiteľskej krajine uznané, predstavuje to sociálnu a hospodársku stratu v čase, keď je na európskom a celosvetovom trhu práce v oblasti sociálnej starostlivosti nedostatok pracovnej sily.

4.6. Všetky tieto podmienky sú odrazom skutočnosti, že práva opatrovateľov bývajúcich v domácnosti nie sú v súčasnom právnom rámci na európskej úrovni a úrovni členských štátov primerane chránené.

4.7. Opatrovatelia bývajúci v domácnosti by mali byť viac nabádaní, aby sa vyhýbali nelegálnej práci a členské štáty by ich mali podporovať.

5. Úloha príjemcov starostlivosti a ich rodinných príslušníkov

5.1. Príjemcovia starostlivosti a ich rodinní príslušníci majú problém nájsť opatrovateľov. Vo väčšine prípadov si opatrovateľov najímajú prostredníctvom neformálnych sietí rodinných príslušníkov a priateľov. Často tak nemajú ani dostatočné záruky, že takto najatý opatrovateľ bude poskytovať kvalitnú starostlivosť. Rodiny sú často v situácii, že nemajú jasné usmernenie, ako niekoho zamestnať legálne.

5.2. Príjemcovia starostlivosti a ich rodinní príslušníci by mali dostať príslušnú podporu od štátu. Z krátkodobého hľadiska by to malo zahŕňať aj osvetovú kampaň a sústavnú podporu v otázkach súvisiacich s právami v oblasti zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia, ktoré majú opatrovatelia bývajúci v domácnosti. Z dlhodobého hľadiska by členské štáty mali podniknúť kroky na zabezpečenie dozoru a dostupnosti sprostredkovateľa, ktorý môže pomôcť príjemcom starostlivosti nájsť opatrovateľa, ktorý bude bývať v domácnosti.

⁽¹³⁾ Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (Platforma pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti migrantov bez dokladov) (2013).

⁽¹⁴⁾ Svedectvo Aliny Badowskej, ktorá pracuje ako opatrovateľka bývajúca v domácnosti (2016), verejné vypočutie v rámci SOC/535.

5.3. Prijemcovia starostlivosti a ich rodinní príslušníci by mali mať k dispozícii širokú paletu podporných služieb, podľa potrieb príjemcu starostlivosti a rodinných príslušníkov, ktoré by mohli zahŕňať služby poskytovania starostlivosti doma, a to na čiastočný alebo plný úväzok. Všetky dohody o poskytovaní starostlivosti musia zamestnancom alebo samostatne zárobkovo činným osobám zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky.

5.4. Prijemcovia starostlivosti a ich rodiny by mali byť nabádaní, aby si viac uvedomovali potreby opatrovateľov bývajúcich v domácnosti a pristupovali k nim ako k pracovníkom, ktorí si zaslúžia rešpekt a majú práva. Starostlivosť je veľmi náročná práca, a to tak fyzicky, ako aj emocionálne. Opatrovatelia bývajúci v domácnosti by mali mať k dispozícii vlastné ubytovanie a súkromný priestor, a v prípade zamestnaných opatrovateľov musia byť rešpektované obmedzenia ich pracovného času, vrátane pohotovostí.

5.5. Zároveň by mali byť rešpektované aj práva príjemcu na primeranú starostlivosť. V tomto prípade ide predovšetkým o zraniteľné skupiny a osoby so zvláštnymi potrebami, napríklad o ľudí s demenciou.

6. Úloha zamestnávateľov

6.1. Popri doslova neregulovanom neformálnom sektore v oblasti sprostredkúvania opatrovateľov, ktorí budú bývať v domácnosti, čoraz intenzívnejšie pôsobí aj mnoho malých podnikov, vrátane personálnych a pracovných agentúr.

6.2. Sektor poskytovania starostlivosti môže prispieť k vytvoreniu dôstojnej práce v súkromných domácnostiach a rastu európskeho hospodárstva. Len kvalitné pracovné miesta môžu zaručiť, že aj poskytnuté služby v oblasti starostlivosti budú kvalitné.

6.3. Nedostatočná regulácia v súvislosti s cezhraničným zamestnávaním opatrovateľov bývajúcich v domácnosti umožňuje niektorým agentúram ponúkať nižšie ceny za rovnakú prácu, čo prispieva k sociálnemu dumpingu. Toto je zjavné najmä u poľských a slovenských agentúr, ktoré sprostredkujú opatrovateľov bývajúcich v domácnosti do západnej Európy⁽¹⁵⁾. Pretrvávanie tejto situácie nekalej hospodárskej súťaže je na úkor pracovníkov, zamestnávateľov aj európskeho hospodárstva.

7. Úloha občianskej spoločnosti

7.1. Komunitné organizácie, náboženské skupiny⁽¹⁶⁾, ako aj verejní a súkromní zamestnávatelia zohrávajú kľúčovú úlohu pri poskytovaní starostlivosti na rôznych úrovniach. Mnoho komunitných organizácií sa podieľalo na regularizácii postavenia opatrovateľov bývajúcich v domácnosti z radov migrantov⁽¹⁷⁾.

7.2. V mnohých členských štátoch je však podpora súvisiaca so starostlivosťou nevhodná a nedostatočná. Nedávna hospodárska kríza spôsobila, že sa v celej Európe nedostatočne investuje do služieb poskytovania starostlivosti, čo vedie k negatívnym trendom ako zníženie kvality starostlivosti a pracovných podmienok.

7.3. Organizácie poskytovateľov starostlivosti by mali mať dostatočné financovanie, aby dokázali pokryť rastúci dopyt po starostlivosti. Vzhľadom na svoje skúsenosti by mali byť zapojené do skutočného sociálneho a občianskeho dialógu, ktorého výsledkom by mala byť séria priemyselných regulačných opatrení týkajúcich sa toho, ako by mala byť starostlivosť organizovaná a poskytovaná.

8. Úloha členských štátov a Európskej únie

8.1. Švédsko je dobrým príkladom kvalitných ustanovení o starostlivosti, ktoré zahŕňajú všetky zainteresované strany. Tento systém sa spolieha na vysokú úroveň verejnej podpory financovanej z daní⁽¹⁸⁾. Poukážkové systémy, ako napríklad tie, ktoré sa uplatňujú v Belgicku a Francúzsku, pomohli formalizovať prácu v domácnosti a v niektorých prípadoch viedli k zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov v domácnosti. V prípade Belgicka je opatrovateľská práca vyňatá z tohto systému⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁵⁾ Skúsenosti z projektu Spravodlivá mobilita Nemeckého odborového zväzu (DGB): www.faire-mobilitaet.de.

⁽¹⁶⁾ Konkrétne v Nemecku zohrávajú významnú rolu pri podpore opatrovateľov bývajúcich v domácnosti a príjemcov starostlivosti organizácie *Caritas* a *Diakonie*.

⁽¹⁷⁾ Napríklad www.gfambh.com.

⁽¹⁸⁾ Sweden.se (2016).

⁽¹⁹⁾ Medzinárodná organizácia práce (2013).

8.2. Rakúsko vytvorilo systém samostatne zárobkovo činných opatrovateľov bývajúcich v domácnosti, aby sa tak pokryla potreba dlhodobej starostlivosti, a stanovilo právne požiadavky, pokiaľ ide o kvalitu a rámcové podmienky poskytovania služieb. V roku 2015 boli prijaté ďalšie zlepšenia v oblasti noriem kvality a transparentnosti. Rakúski občania tento systém vo veľkej miere využívajú, rakúske odborové zväzy však kritizujú, že negatívne ovplyvňuje normy zamestnávania.

8.3. Keďže modely osvedčených postupov, pokiaľ ide o ustanovenia pre poskytovanie kvalitnej starostlivosti, nie sú vždy v plnej miere prenosné na všetky členské štáty, mal by byť na európskej úrovni koordinovaný holistický prístup, ktorý zapája všetky zainteresované strany.

8.4. EHSV je presvedčený, že Európska únia by mala monitorovať ponuku a mobilitu opatrovateľov bývajúcich v domácnosti v rámci Európy a podporovať prístupy, ktoré zlepšujú celkovú kapacitu sektora poskytovať kvalitnú starostlivosť a vytvárať dôstojné pracovné miesta.

8.5. Nedostatok pracovnej sily v sektore starostlivosti v Európe sa musí stať poprednou prioritou politického programu EÚ. Treba dosiahnuť, aby sa opatrovateľom bývajúcim v domácnosti, ktorí sú doteraz do veľkej miery v súčasných politických rámcoch prehliadaní, konečne venovala pozornosť.

V Bruseli 21. septembra 2016

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Georges DASSIS
